

**Erasmus Studiecentrum voor
Belastingen van Lokale overheden**

JAARVERSLAG 2018

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Lokale belastingen en duurzaamheid	4
<i>Essay voor de Raad voor het Openbaar Bestuur</i>	4
<i>Interview en themabijeenkomsten</i>	5
<i>Gebouwwgebonden financiering met baatbelasting</i>	6
<i>Special Belastingblad</i>	7
<i>Zonnepanelen en WOZ-waardering</i>	7
2. Internationalisering	8
<i>Workshop on Tax Policy for Domestic Resource Mobilization and Seminar on Property Tax Reform</i> ..	8
<i>Pilot project decentralisatie van property tax in de Palestijnse Gebieden</i>	9
<i>Gemeentelijke belastingen en Europa</i>	9
<i>Municipal Taxes as Instruments for Governance of Land Use</i>	9
3. Valorisatie en actualiteit	10
<i>Optredens in de media</i>	10
<i>Voordrachten, presentaties en studiemiddagen</i>	11
<i>Publicaties naar aanleiding van maatschappelijke actuele ontwikkelingen</i>	12
<i>Onderzoek in opdracht</i>	12
Jaaroverzicht activiteiten ESBL 2018	13
<i>Onderzoek in opdracht</i>	13
<i>Publicaties</i>	13
<i>Optredens op symposia/studiedagen en opleidingen</i>	16
<i>Media</i>	17
<i>Overig</i>	18

Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag van het ESBL over 2018. Het bevat een beschrijving van de belangrijkste activiteiten en publicaties. De activiteiten van het ESBL werden in 2018 verzorgd door Jan Monsma, Anneke Monsma en Arjen Schep.¹ Zij werden bijgestaan door student-assistent Robert Kastelein. Binnen het onderzoeksthema vindt ook het door Jan Monsma begeleide promotieonderzoek van Liesbeth Gramsbergen over bewijs in WOZ-procedures plaats.

Het ESBL wordt deels extern bekostigd door de Stichting J.H. Christiaanse, een financiering waar het onderzoeksprogramma zeer erkentelijk voor is.

Een aantal activiteiten en onderzoeksresultaten van het ESBL in 2018 worden in dit jaarverslag uitgelicht aan de hand van een drietal thema's:

1. Lokale belastingen en duurzaamheid.
2. Internationalisering.
3. Valorisatie en Actualiteit.

Daarnaast bevat dit jaarverslag een uitgebreid overzicht van alle activiteiten van het ESBL.

¹ Jan Monsma is Bijzonder Hoogleraar heffingen van lokale overheden en is als Wetenschappelijk Directeur verbonden aan het ESBL voor 1 dag per week. Jan Monsma is tevens Senior Raadsheer bij het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. Anneke Monsma is als wetenschappelijk onderzoeker voor 3 dagen per week en Arjen Schep is als Academic Researcher/Research Manager voor 5 dagen per week aan het ESBL verbonden. Arjen Schep was gedurende geheel 2018 voor 1,5 dagen per week gedetacheerd bij Belastingen van de gemeente Amsterdam en voor een halve dag per week bij de Sectie Belastingrecht vanwege het begeleiden van studenten Fiscaal recht bij het schrijven van masterscripties en bachelorwerkstukken.

1. Lokale belastingen en duurzaamheid

Essay voor de Raad voor het Openbaar Bestuur

De energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie zijn onderdelen van het bredere actuele maatschappelijke thema duurzaamheid. Dit thema is eveneens een belangrijk onderdeel gaan uitmaken van het onderzoek en de activiteiten van het ESBL dit jaar. Zo schreef Arjen Schep in opdracht van de Raad voor het Openbaar Bestuur een essay getiteld 'Duurzaamheid en lokale belastingen'.² Een uitgebreide samenvatting van het essay is ook verschenen in Binnenlands Bestuur.³ De essays zijn gepresenteerd op de 'Dag van de Financiële Verhoudingen' op 19 april 2018.⁴

Essaybundel 'Verduurzaming, en nu de kosten nog'

Dag van de financiële verhoudingen

² De essaybundel bestaat uit een viertal essays en is getiteld 'Verduurzaming, en nu de kosten nog', Essaybundel van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB), samengesteld door Gerber van Nijendaal en Bart Leurs. De bundel is te downloaden via: <https://www.raadopenbaarbestuur.nl/documenten/publicaties/2018/09/13/essaybundel-verduurzaming-en-nu-de-kosten-nog>.

³ 'Heffingen kunnen altijd groener', *Binnenlands Bestuur*, 1 april 2018, p. 54-57.

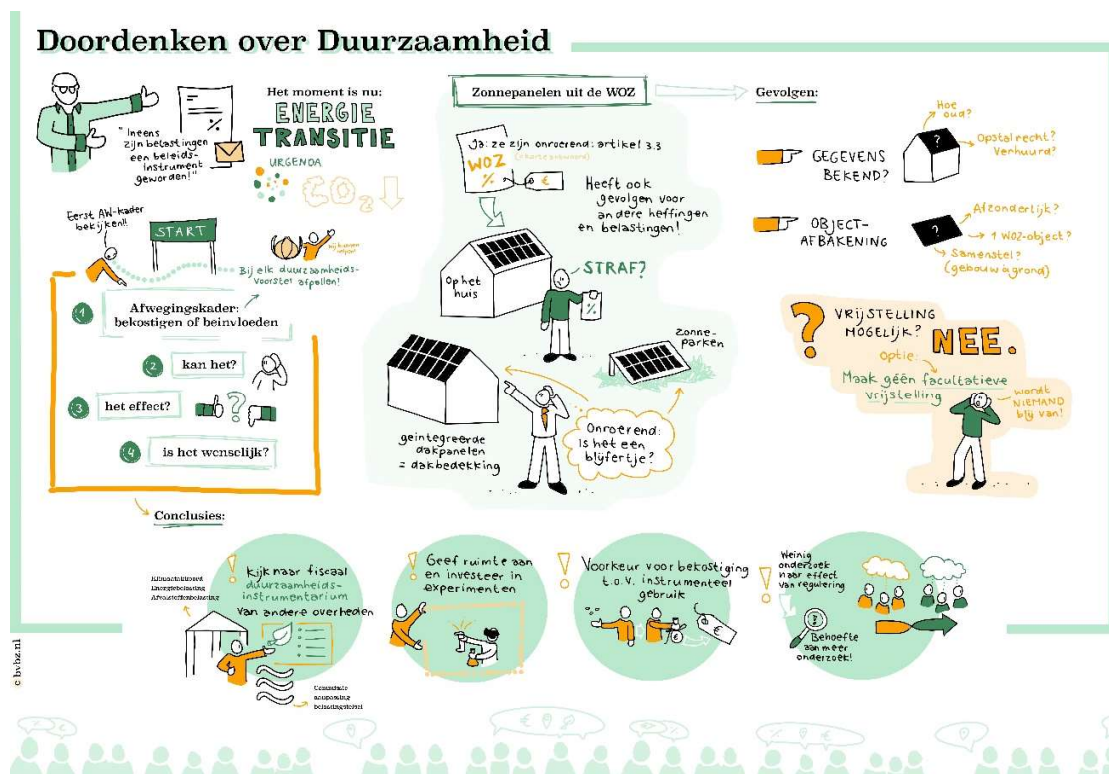
⁴ Van deze dag is een verslag verschenen op: https://www.raadopenbaarbestuur.nl/documenten/verslagen/2018/04/19/verslag-dag-van-de-financiële-verhoudingen_2018.

Interview en themabijeenkomsten

Anneke Monsma is over het thema 'lokale belastingen en duurzaamheid' ook geïnterviewd voor de website 'Gemeenten.nu'.⁵

Mede naar aanleiding van het verschijnen van zijn essay heeft Arjen Schep een voordracht verzorgd tijdens een symposium op 2 oktober 2018 over dit thema ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van het samenwerkingsverband Gemeentebelastingen en Basisinformatie Drechtsteden.

Anneke Monsma en Arjen Schep verzorgden eveneens over lokale belastingen en duurzaamheid een themabijeenkomst voor directeurs van belastingssamenwerkingsverbanden in Utrecht op 13 november 2018. Van deze bijeenkomst werd onderstaande Visual gemaakt.

⁵ De titel van het interview luidt: "Vergroening van lokale belasting niet altijd de beste keus". Onderdeel van het stuk is een deelinterview met Arjen Schep over baatbelasting. Het interview is 16 augustus gepubliceerd op: <https://www.gemeente.nu/economie/belastingen/vergroening-van-lokale-belasting-niet-altijd-de-beste-keus/>

Gebouwegebonden financiering met baatbelasting

In de hiervoor genoemde essay wordt door Arjen Schep de mogelijkheid beschreven van gebouwgebonden financiering met behulp van baatbelasting. Het Kabinet heeft zich in het regeerakkoord voorgenomen de mogelijkheden voor gebouwgebonden financiering te onderzoeken. Dit kan een oplossing bieden voor de bekostiging van de verduurzaming en aardgasvrij maken van particuliere woningen. De gemeente Laren verstrekte een onderzoeksopdracht om dit voor de bestaande gemeentelijke baatbelasting te onderzoeken.⁶ Na dit onderzoek is het ESBL gevraagd te participeren in een consortium waarin ook de Woonpas, TNO en Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) participeren.⁷

Dit consortium gaat in 2019 in een aantal gemeenten pilots uitvoeren met dit instrument. De resultaten van die pilots zullen worden gebruikt voor vervolgonderzoek naar een permanent publiek instrument voor gemeenten voor gebouwgebonden financiering van verduurzaming van particuliere woningen. Hiervoor is subsidie ontvangen van de provincies Noord-Holland en Overijssel.

Dit onderzoek en de bijdrage van het ESBL daarin heeft voor veel *exposure* gezorgd en voor veel aanvragen om te spreken over dit thema. Zo heeft Arjen Schep diverse malen over dit onderwerp een presentatie gehouden, onder meer met voormalig Wethouder van de gemeente Laren, Tijmen Smit in de vorm van een workshop tijdens de VNG-Belastingconferentie op 12 en 13 maart op Papendal.⁸ Ook heeft Arjen Schep hierover een presentatie verzorgd tijdens *Science Hotel* op 28 september 2018⁹ en zat hij een innovatietafel over dit onderwerp voor op 23 november 2018.¹⁰ Ook verscheen hierover een Blogpost als nieuwsitem op de website van de EUR, zowel in het Nederlands als het Engels.¹¹

Science Hotel 23 november 2018

⁶ A.W. Schep, 'Onderzoeksrapport objectgebonden financiering met baatbelasting', onderzoek uitgevoerd in opdracht van de gemeente Laren. De publieksversie is te downloaden via www.repub.eur.nl/pub/110842.

⁷ Zie: <https://dewoonpas.nl/> en <https://woninggebondenfinanciering.nl/>

⁸ Zie ook: 'Geef gemeenten regie bij duurzaam wonen', interview met Arjen Schep en Tijmen Smit in SC Krant (Sdu) van dinsdag 15 mei 2018.

⁹ <https://www.eur.nl/over-de-eur/lustrum/science-hotel-science-open/science-hotel>

¹⁰ Innovatietafel gebouwgebonden financiering in Zwijndrecht voor de Drechtsteden op 23 november 2018.

¹¹ <https://www.eur.nl/nieuws/onderzoeker-arjen-schep-over-hoe-we-het-belastingrecht-van-het-aardgas-af-komen>. In het Engels: <https://www.eur.nl/en/news/researcher-arjen-schep-relationship-between-tax-law-and-sustainability>

Special Belastingblad

Dit jaar verscheen een themanummer van Belastingblad, getiteld: “Naar een duurzaam belastingklimaat”, ter gelegenheid van de VNG-belastingconferentie dat hetzelfde thema had.¹² Zowel Jan Monsma, Anneke Monsma als Arjen Schep droegen daaraan bij.¹³

Zonnepanelen en WOZ-waardering

Dit najaar was er veel aandacht in landelijke dagbladen en in de Tweede Kamer voor de gevolgen van de aanschaf en aanwezigheid van zonnepanelen op de WOZ-waarde van onroerende zaken. De investering in zonnepanelen zou kunnen worden ontmoedigd (worden bestraft) door een hogere WOZ-waarde. Anneke Monsma schreef een fiscaal-juridische beschouwing hierover en over de (on)mogelijkheden om de waarde van zonnepanelen uit te zonderen van de WOZ-waarde.¹⁴

¹² *Belastingblad* van 26 februari 2018, nr. 5.

¹³ J.A. Monsma, ‘Lokale belastingen en duurzaamheid’, *Belastingblad* 2018/91, A.P. Monsma, ‘Circulaire economie en afvalstoffenheffing’, *Belastingblad* 2018/98 en A.W. Schep, ‘Gebouwgebonden financiering van energetische maatregelen voor woningen: naar een baatbelasting 2.0?’, *Belastingblad* 2018/96.

¹⁴ A.P. Monsma, ‘Zonnepanelen en de Wet WOZ’, Interlokaal 2018, nr. 2, *Belastingblad* 2018/451.

2. Internationalisering

Workshop on Tax Policy for Domestic Resource Mobilization and Seminar on Property Tax Reform

In een paper dat is gepresenteerd op een conferentie van de Wereldbank is Nederland als een model-land aangemerkt wat betreft de systematiek van heffing van OZB en uitvoering van de WOZ.¹⁵ Property tax wordt steeds breder erkend als een middel voor *domestic resource mobilization* in ontwikkelingslanden en transitielanden. Arjen Schep heeft op uitnodiging van de Asian Development Bank over dit onderwerp een tweetal presentaties gehouden op een door hen in Tokyo in samenwerking met de OECD en The Study Group on Asian Tax Administration and Research (SGATAR) georganiseerde seminar en workshop van 20-23 februari.¹⁶ Een groot aantal ontwikkelings- en transitielanden uit de regio was bij deze seminar en workshop aanwezig.

Workshop on Tax Policy for Domestic Resource Mobilization and Seminar on Property Tax Reform

20-23 February 2018
Asian Development Bank Institute
Tokyo, Japan

In Collaboration with:

OECD
BETTER POLICIES FOR BETTER LIVES

SGATAR
Taskforce

¹⁵ Richard Grover e.a., 'Achieving successful implementation of value-based property tax reforms in the ECA Region', Paper prepared for presentation at the 2016 World Bank Conference on Land and Poverty.

¹⁶ De presentaties waren getiteld: "Strategies for Improving Property Tax Revenue" en "Property Taxation in the Netherlands".

Pilot project decentralisatie van property tax in de Palestijnse Gebieden

Ook VNG international, onderdeel van de Vereniging van Nederlandse gemeenten, heeft de laatste jaren haar activiteiten uitgebreid naar ondersteuning van ontwikkelingslanden en transitielanden op het terrein van hun lokale belastingen in het kader van *domestic resource mobilization*.

Arjen Schep is door VNG international gevraagd om vanuit het ESBL vanaf september als expert en onderzoeker bij te dragen aan een onderzoeksproject in de Palestijnse Gebieden.¹⁷ Dit project wordt gefinancierd door het Ministerie van Buitenlandse Zaken. In opdracht van de Prime Ministers Office van de Palestijnse Autoriteit is vanaf september in een viertal missies het project voorbereid. Vanaf 2019 zal in een 7-tal gemeenten op de Westelijke Jordaanoever pilots worden opgestart waarin deze gemeenten erop worden voorbereid om vanaf 2020 zelf property tax te kunnen heffen. De resultaten van de pilots zullen worden uitgewerkt in te ontwikkelen *Road Map* op basis waarvan op termijn alle gemeenten in de Palestijnse Gebieden zelfstandig property tax kunnen gaan heffen.

Israëliëse controlepost op de weg van Ramallah naar Jeruzalem

Gemeentelijke belastingen en Europa

Europese verdragen, verordeningen en richtlijnen hebben steeds vaker ook invloed op de mogelijkheden van belastingheffing door Nederlandse gemeenten. Anneke Monsma schreef hierover dit jaar een overzichtsartikel in het Maandblad Belastingbeschouwingen.¹⁸

Municipal Taxes as Instruments for Governance of Land Use

Organische gebiedsontwikkeling en de herontwikkeling van bestaande bebouwing krijgt in toenemende mate de voorkeur boven de ontwikkeling van nieuwbouw op ongebouwde grond. Het ontbreekt momenteel aan geschikte bekostigingsinstrumenten om deze ontwikkeling verder te stimuleren. Dit constateert ook de OECD.¹⁹ De OECD signaleert dat de economische positie van Amsterdam in gevaar komt als de stad niet het hoofd weet te bieden aan het grote woninggebrek en de daarmee gepaard gaande oververhitte woningmarkt en de mobiliteitsproblemen van de stad. Arjen Schep gaf een presentatie tijdens een conferentie die rond het verschijnen van dit rapport in Amsterdam werd georganiseerd.²⁰

¹⁷ Gemiddeld werkt Arjen Schep 1,5 dag per week aan dit project.

¹⁸ A.P. Monsma, 'Gemeentelijke belastingen en Europa', *MBB* 2018 (7-8), p. 309-319.

¹⁹ 'The Governance of Land Use in the Netherlands, The Case of Amsterdam' (OECD 2017).

²⁰ Presentatie van Arjen Schep: "Municipal Taxes as Instruments for Governance of Land Use".

3. Valorisatie en actualiteit

Optredens in de media

De werkzaamheden van het ESBL trokken diverse malen de aandacht van media. Anneke Monsma haalde zelfs het NPO1-journaal dit jaar waarin zij bevestigd werd over lokale belastingen in verkiezingstijd.²¹ Ook werd zij al geïnterviewd voor NPO Radio1 over het maken van bezwaar tegen WOZ-beschikkingen.²² Eerder werden al de interviews en berichtgeving rond het thema 'Duurzaamheid en lokale belastingen' genoemd.

Anneke Monsma in journaal NPO1

Verder schreef Arjen Schep een aantal columns voor de rubriek 'Uitvergroot' van Vakstudie-Nieuws.²³ Doordat deze columns ook via de dagelijks gratis verspreide nieuwsbrief taxlive.nl werden verspreid, vonden deze de weg naar een groot publiek.

²¹ Televisie-uitzending van het 20-uur-journaal op NPO1 d.d. 16 maart 2018.

²² Anneke Monsma, radio-uitzending van AVROTROS Radar op 10 maart 2018, 'Bespaar veel geld: maak bezwaar tegen WOZ-waarde', uitgezonden op NPO Radio 1.

²³ Arjen Schep, 'Gratis parkeren voor Tesla-rijders', *V-N* 2018/23.0, beide Columns in de rubriek 'Uitvergroot'.

Voordrachten, presentaties en studiemiddagen

Valorisatie is een belangrijke taak van het ESBL. Dit vindt niet alleen via publicaties plaats, maar ook door het geven van lezingen. Deze worden niet alleen gegeven aan vertegenwoordigers van lagere overheden²⁴, maar bijvoorbeeld ook voor medewerkers van de rechterlijke macht²⁵, voor non-profit-instellingen en aan studenten²⁶.

Het ESBL organiseerde op 29 mei 2018 samen met de Academie Lokale Belastingen een studiemiddag met als thema: 'Rechtsbescherming en lokale belastingen: tekort of overschot?'. Het evenement vond plaats in het Postiljon Hotel te Bunnik. Arjen Schep trad op als dagvoorzitter en Jan Monsma hield een voordracht.²⁷

²⁴ Anneke Monsma gaf op 6 november 2018 een Actualiteitencursus voor Gemeentebelastingen en Basisinformatie Drechtsteden. Eerder werden al genoemd de verschillende voordrachten binnen het thema 'Duurzaamheid en lokale belastingen'. Verder gaf Arjen Schep nog een presentatie bij het Landelijk Taxatieoverleg van de Landelijke Vereniging voor Lokale Belastingen op 11 oktober 2018.

²⁵ Jan Monsma verzorgde een Studieochtend WOZ en tegengestelde belangen voor Gerechtshof 's-Hertogenbosch op 23 januari 2018. Anneke Monsma gaf een cursusdeel over WOZ-objectafbakening op 8 november 2018 als onderdeel van de Basis cursus WOZ en ozb voor SSR.

²⁶ Anneke Monsma heeft samen met Ferry Makkinga een college HLO&WOZ gegeven voor het vak Indirecte Heffingen binnen de masteropleiding Fiscaal Recht aan de Nyenrode Business University. Arjen Schep geeft jaarlijks een college over het doen van onderzoek in opdracht voor het mastervak Fiscaal Confrontatievak. Tevens begeleidt Arjen Schep studenten bij het schrijven van bachelorwerkstukken en masterscripties.

²⁷ R.H. Kastelein, 'Verslag Symposium Rechtsbescherming 29 mei 2018' in Interlokaal 2018, nr. 1, *Belastingblad* 2018/303.

Publicaties naar aanleiding van maatschappelijke actuele ontwikkelingen

Het ESBL probeert in te spelen op actuele maatschappelijke discussies en ontwikkelingen. Naast eerder genoemde publicaties, zijn hier vermeldenswaardig:

- J.A. Monsma, 'Nieuw belastingstelsel waterschappen: klaar voor de toekomst?'²⁸
- J.A. Monsma, 'Lager OZB-tarief voor sportaccommodaties, dorpshuizen en onroerende zaken van sociale instellingen en ANBI's: goed idee?'²⁹
- F.J.H.L. Makkinga, V. Mok & A.W. Schep, 'Gemeentelijke verblijfsbelastingen in tijden van massatoerisme en Airbnb: ontwikkelingen, knelpunten en mogelijke oplossingen'³⁰

Onderzoek in opdracht

Het ESBL heeft naast de zelf geïnitieerde onderzoeken en activiteiten ook diverse onderzoeken in opdracht verricht in 2018. Dit heeft geresulteerd in de volgende onderzoeksrapporten:

- 'Bekostiging centrale zuiveringsstap voor de verwijdering van gewasbeschermingsmiddelen', geschreven in opdracht van het Hoogheemraadschap van Delfland;³¹
- Essay 'Duurzaamheid en lokale belastingen', geschreven in opdracht van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB);³²
- 'Objectgebonden financiering met baatbelasting', geschreven in opdracht van de gemeente Laren;³³
- 'Rapportage onderzoek fiscaal-juridische advisering over energieproductie door waterschappen', geschreven in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.³⁴

²⁸ WFR 2018/198.

²⁹ Belastingblad 2018/452.

³⁰ MBB 2018 nr. 12, p. 521-531.

³¹ Dit rapport is geschreven door J.A. Monsma en is niet gepubliceerd. In dit onderzoek stond de vraag centraal of de bekostiging van een ten behoeve van de glastuinbouw te realiseren centrale zuiveringsstap voor de verwijdering van gewasbeschermingsmiddelen mogelijk is via een daartoe in te voeren rechtenheffing op basis van art. 115 Waterschapswet.

³² De essaybundel bestaat uit een viertal essays en is getiteld 'Verduurzaming, en nu de kosten nog', Essaybundel van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB), samengesteld door Gerber van Nijendaal en Bart Leurs. De bundel is te downloaden via: <https://www.raadopenbaarbestuur.nl/documenten/publicaties/2018/09/13/essaybundel-verduurzaming-en-nu-de-kosten-nog>.

³³ A.W. Schep, 'Onderzoeksrapport objectgebonden financiering met baatbelasting', onderzoek uitgevoerd in opdracht van de gemeente Laren. De publieksversie is te downloaden via www.repub.eur.nl/pub/110842.

³⁴ Dit onderzoeksrapport is geschreven door J.A. Monsma en A.P. Monsma en is gepubliceerd op <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/12/21/rapportage-onderzoek-fiscaal-juridische-advisering-over-energieproductie-door-waterschappen>. Het rapport is als bijlage gevoegd bij de brief van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat aan de Tweede Kamer d.d. 21 december 2018 over het wetgevingsoverleg water, *Kamerstukken II* 2018-19, 35000 J, nr. 30.

Jaaroverzicht activiteiten ESBL 2018

Onderzoek in opdracht

- J.A. Monsma, *Onderzoek naar de rioolheffing in opdracht van de gemeente Krimpenerwaard* (ESBL, 2018).
- J.A. Monsma, *Bekostiging centrale zuiveringsstap voor de verwijdering van gewasbeschermingsmiddelen*. Onderzoeksrapport dat is geschreven in opdracht van het Hoogheemraadschap van .
- A.P. Monsma & J.A. Monsma, *Rapportage onderzoek fiscaal-juridische advisering over energieproductie door waterschappen*. Onderzoek in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.
- A.W. Schep, *Lokale belastingen en duurzaamheid* (ESBL, 2018). Essay geschreven in opdracht van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB).
- A.W. Schep, *Rapport Objectgebonden financiering van woningverduurzaming met baatbelasting* (ESBL, 2018). Onderzoek in opdracht van BEL-combinatie.

Publicaties

Anneke Monsma

Wetenschappelijke publicaties

- A.P. Monsma en M. Tydeman Yousef, 'Belastingfaciliteiten voor de creatieve industrie: een veelkleurig palet', *Weekblad Fiscaal Recht* 2018/6;
- A.P. Monsma, 'Gemeentelijke belastingen en Europa', *Maandblad Belastingbeschouwingen* (MBB), 2018/309-319;

Vakpublicaties

- A.P. Monsma, 'Circulaire economie en afvalstoffenheffing', *Belastingblad* 2018/98;
- A.P. Monsma, 'Interlokaal 2018, nr. 2. Zonnepanelen en de Wet WOZ', *Belastingblad* 2018/451.

Annotaties Belastingblad

- *Belastingblad* 2018/169, Rechtbank Noord-Holland 26 februari 2018, nr. 16/4412, ECLI:NL:RBNHO:2018:1670 (Vóór afloop belastingjaar opgelegde aanslagen toeristenbelasting vernietigd);
- *Belastingblad* 2018/275, Hof Den Haag 7 juni 2018, nr. 17/00908, ECLI:NL:GHDHA:2018:1360 (Aanslag leges voor omgevingsvergunning dakkapel vernietigd wegens strijd met gelijkheidsbeginsel);
- *Belastingblad* 2018/457, Rechtbank Oost-Brabant 3 oktober 2018, nr. 18/850, ECLI:NL:RBOBR:2018:4909 (Geen leges voor wijzigen bestemming door indienen zienswijze bij nieuw bestemmingsplan).

Annotaties NL Fiscaal

- *NLF* 2018-0105, Hoge Raad 8 januari 2018, nr. 17/02317, ECLI:NL:HR:2018:3 (Vakantiepark is in hoofdzaak dienstbaar aan woondoeleinden);
- *NLF* 2018-12, 0631, A-G 22 februari 2018, nr. 17/00393, ECLI:NL:PHR:2018:182 (Terechte watersysteemheffing voor percelen in Waddenzee);
- *NLF* 2018-1066, Hof Den Bosch 30 maart 2018, nrs. 17/00177 t/m 17/00179, ECLI:NL:GHSHE:2018:1505 (Terechte BIZ-aanslag voor eigenaar unit in verzamelgebouw);
- *NLF* 2018-1654, Rechtbank Noord-Nederland 3 juli 2018, nr. 17/3280, ECLI:NL:RBNNE:2018:2520 (Gemeente int huurpenningen door heffing van parkeerbelasting; misbruik van recht).
- *NLF* 2018-1492, Tweede Kamer der Staten-Generaal 19 juni 2018, Kamerstukken II 2017-18, 32 830, nr. 239 (Kamer wil OZB-vrijstelling voor monumenten).

Arjen Schep

Artikelen en hoofdstukken in boeken etc.

- A.W. Schep, 'Duurzaamheid en lokale belastingen', *Verduurzaming. En nu de kosten nog* (Essaybundel van de Raad voor het Openbaar Bestuur), pp. 65-103;
- A.W. Schep, 'Gratis parkeren voor Tesla-rijders', *Vakstudie Nieuws* 2018/23.0;
- A.W. Schep, 'Heffingen kunnen altijd groener', *Binnenlands Bestuur* 1 april 2018, pp. 54-57;
- A.W. Schep, F.J.H.L. Makkinga, & V. Mok, 'Gemeentelijke verblijfsbelastingen in tijden van mas-satoerisme en Airbnb: ontwikkelingen, knelpunten en mogelijke oplossingen', *Maandblad Belastingbeschouwingen* (MBB), 2018/521-531;
- A.W. Schep, 'Gebouwegebonden financiering van energetische maatregelen voor woningen: naar een baatbelasting 2.0?', *Belastingblad* 2018/96.

Annotaties

- *Belastingblad* 2018/129, Hof van Justitie EU 30 januari 2018, C-360/15, C-31/16, ECLI:EU:C:2018:44 (Dienstenrichtlijn is ook van toepassing op zuiver interne situaties);
- *Belastingblad*, 2018/210, Hof Arnhem-Leeuwarden, nr. 16/01241, ECLI:NL:GHARL:2018:2802 (Egalisatiereserve riolering kan materieel niet als voorziening en als 'last ter zake' worden gezien).

Jan Monsma

Wetenschappelijke publicaties

- J.A. Monsma, 'Nieuw belastingstelsel waterschappen: klaar voor de toekomst?', *Weekblad Fiscaal Recht* 2018/198.

Vakpublicaties

- J.A. Monsma, 'Lokale belastingen en duurzaamheid', *Belastingblad* 2018/91;
- J.A. Monsma, 'Lager OZB-tarief voor sportaccommodaties, dorpshuizen en onroerende zaken van sociale instellingen en ANBI's: goed idee?', *Belastingblad* 2018/452.

Annotaties Belastingblad

- *Belastingblad* 2018/37, Hoge Raad 22 december 2017, nr. 17/03326, ECLI:NL:HE:2017:3227 (Leges. Zaagtandtarief toelaatbaar. Verwijzing zaak voor behandeling van enkele onbehandeld gebleven grieven);
- *Belastingblad* 2018/41, Rechtbank Oost-Brabant 30 oktober 2017, nr. SHE 17/840, ECLI:NL:RBOBR:2017:5648 (Bestuursprocesrecht. Gemachtigde werkt niet mee aan realiseren hoorzitting. Zij gebruikt hoorrecht met als enig doel een hogere proceskostenvergoeding te krijgen. Beroep niet-ontvankelijk wegens misbruik van recht);
- *Belastingblad* 2018/72, Hof Amsterdam 12 december 2017, nr. 16/00437, 16/00438 en 16/00439, ECLI:NL:GHAMS:2017:5397 (Wet WOZ. Zuiveringsinstallatie. Vraag welke onderdelen complex onder de waarderingsuitzondering vallen);
- *Belastingblad* 2018/116, Hof Amsterdam 11 januari 2018, nr. 16/00538, ECLI:NL:GHAMS:2018:87 (Bestuursprocesrecht. Gemachtigde dient bezwaarschrift bewust in op een onjuist faxnummer met kennelijk geen ander doel dan de ontvangst door de heffingsambtenaar te bemoeilijken. Kennelijk onredelijk gebruik van procesrecht, bezwaar kennelijk niet-ontvankelijk. Hooplicht niet geschonden, geen dwangsom verschuldigd aan belanghebbende);
- *Belastingblad* 2018/126, Hof Amsterdam 2 januari 2018, nr. 16/00461, ECLI:NL:GHAMS:2018:284 (Reclamebelasting. Heffingsambtenaar betreft aankondigingen voor culturele activiteiten niet in heffing. Voor uitzondering ontbreekt een basis in de Verordening. Begunstigend beleid waarvoor een redelijke en objectieve rechtvaardigingsgrond ontbreekt. Vernietiging aanslagen);
- *Belastingblad* 2018/241, Hof Amsterdam 6 februari 2018, nr. 16/00371, ECLI:NL:GHAMS:2018:588 (Leges. Bepaling waarin voor de berekening van de bouwkosten wordt verwezen naar NEN 2631 is onverbindend omdat het betreffende normblad niet conform art. 139 Gemeentewet is bekend gemaakt bij de publicatie van de verordening);
- *Belastingblad* 2018/245, Afdeling Bestuursrechtspraak Raad van State 9 mei 2018, nr. 201703503/1/A3, ECLI:NL:RVS:2018:1587 (Bestuursprocesrecht. College heeft vertegenwoordiging door gemachtigde rechtmatig geweigerd wegens een patroon van misbruik van recht);
- *Belastingblad* 2018/279, Hof 's-Hertogenbosch 13 april 2018, nr. 17/00534, ECLI:NL:GHSHE:2018:1591 (Bestuursprocesrecht. Gemachtigde was voldoende bereikbaar op door hem gebruikt e-mailadres. Aannemelijk is dat de berichten van de heffingsambtenaar zijn ontvangen. Pro forma bezwaar is ondanks herhaalde uitnodigingen niet aangevuld. Bezwaar is kennelijk niet-ontvankelijk. Ingebrekestelling was prematuur, dus geen recht op dwangsom. Hooplicht is niet geschonden).

Annotaties BNB

- *BNB* 2018/5, Hoge Raad 20 oktober 2017, nr. 16/02441, ECLI:NL:HR:2017:2656 (WOZ. Verhoging WOZ-waarde bij uitspraak op bezwaar. Directe werking wetwijziging. Bezwaar niet mede gericht tegen aanslag OZB);
- *BNB* 2018/62, Hoge Raad 5 januari 2018, nr. 17/02317, ECLI:NL:HR:2018:3 (OZB. Vakantiepark met kampeerterrein en recreatiewoningen. Begrip 'in hoofdzaak tot woning dienen'. Verschillende uitleg van dit begrip voor de toepassing van art. 220a en 220e Gemeentewet);
- *BNB* 2018/129, Hoge Raad 25 mei 2018, nr. 17/03950, ECLI:NL:HR:2018:625 (WOZ. Uitvoeringsregeling uitgezonderde objecten Wet WOZ. Waarderingsuitzondering niet van toepassing op naast een dijk gelegen zones waarin voorschriften en beperkingen gelden ter bescherming van de dijk);

- *BNB* 2018/150, Hoge Raad 22 juni 2018, nr. 17/00393, ECLI:NL:HR:2018:959 (Watersysteemheffing. Afbakening van het gebied van Wetterskip Fryslân. De Waddenzee behoort niet tot dat gebied omdat het beheer daarover ingevolge de Waterwet exclusief is toegewezen aan het Rijk);
- *BNB* 2018/204, Hoge Raad 21 september 2018, nr. 17/04483, ECLI:NL:HR:2018:1700 (Precario-belasting. Gas- en elektriciteitsnetwerk. Ook niet door de minister aangewezen netbeheerders zijn belastingplichtig).

Robert Kastelein

- R.H. Kastelein, 'Interlokaal 2018, nr. 1', *Belastingblad* 2018/303.

Optredens op symposia/studiedagen en opleidingen

Anneke Monsma:

- A.P. Monsma, Actualiteitencursus. Dordrecht, cursus voor Gemeentebelastingen en Basisinformatie Drechtsteden op 6 november 2018;
- A.P. Monsma, WOZ-objectafbakening. Utrecht, Basiscursus WOZ en ozb voor SSR op 8 november 2018;
- A.P. Monsma en A.W. Schep. Duurzame lokale belastingen. Utrecht, kantoor BghU, Bijeenkomst directeuren belastingsamenwerkingen op 13 november 2018;
- A.P. Monsma, Wettelijk kader en heffingen. Nyenrode Business University, Breukelen, Masteropleiding Fiscaal Recht, leergang Indirecte Belastingen, college op 29 november 2018.

Arjen Schep:

- A.W. Schep, Strategies for Property Tax Reform. Tokyo, Workshop Tax Policy for Domestic Resource Mobilization and Seminar on Property Tax Reform op 20 februari 2018;
- A.W. Schep en T.W. Smit, workshops over 'Baatbelasting 2.0' tijdens VNG Belastingconferentie. Arnhem, 12 en 13 maart 2018;
- A.W. Schep, Dag van de financiële verhoudingen. Presentatie essay 'Duurzaamheid en lokale belastingen'. Utrecht, 19 april 2018;
- A.W. Schep, Symposium Rechtsbescherming. Dagvoorzitter. Bunnik, 29 mei 2018;
- A.W. Schep, pitch tijdens International Conference 'Think Different'. Amsterdam, 21 juni 2018.
- A.W. Schep, Science Hotel. Rotterdam, 28 september 2018;
- A.W. Schep, voordracht symposium t.g.v. 10-jarig bestaan Gemeentebelastingen en Basisinformatie Drechtsteden op 2 oktober 2018;
- A.W. Schep, presentatie bij het Landelijk Taxatieoverleg van de Landelijke Vereniging voor Lokale Belastingen op 11 oktober 2018;
- A.P. Monsma en A.W. Schep. Duurzame lokale belastingen. Utrecht, kantoor BghU, Bijeenkomst directeuren belastingsamenwerkingen op 13 november 2018.

Jan Monsma:

- J.A. Monsma, WOZ en tegengestelde belangen. Gerechtshof 's-Hertogenbosch, studieochtend op 23 januari 2018;
- J.A. Monsma, Tegenstelde belangen in de Wet WOZ en rechtsbescherming. Voordracht tijdens Symposium Rechtsbescherming. Bunnik, 29 mei 2018.

Media

Anneke Monsma

- Radio-uitzending d.d. 10 maart 2018 op NPO Radio 1 in AVROTROS Radar Radio. Onderwerp: bespaar veel geld: maak bezwaar tegen WOZ-waarde;
- Deskundig commentaar 16 maart 2018 in NOS Journaal van 20 uur op NPO1. Onderwerp: lokale belastingen in verkiezingstijd;
- Interview 16 augustus 2018 met Gemeente.nu. Onderwerp: Vergroening van lokale belasting niet altijd de beste keus. Link: <https://www.gemeente.nu/economie/belastingen/vergroening-van-lokale-belasting-niet-altijd-de-beste-keus/>.

Arjen Schep

- Samenvatting van de essay die Arjen schreef voor de ROB verscheen in 'Heffingen kunnen altijd groener', *Binnenlands Bestuur*, 1 april 2018, p. 54-57.
- 'Geef gemeenten regie bij duurzaam wonen', interview met Arjen Schep en Tijmen Smit in SC Krant (Sdu) van dinsdag 15 mei 2018.
- Nieuwsbericht op website Erasmus Universiteit: <https://www.eur.nl/nieuws/onderzoeker-arjen-schep-over-hoe-we-het-belastingrecht-van-het-aardgas-af-komen> . In het Engels: <https://www.eur.nl/en/news/researcher-arjen-schep-relationship-between-tax-law-and-sustainability>

Overig

Jan Monsma

- Begeleiden mr. Marjorie Telgt in promotietraject. Onderwerp: Belastingssamenwerkingen. Start juni 2017. Einde maart 2018;
- Begeleiden mr. Liesbeth Gramsbergen in promotietraject. Onderwerp: Bewijs in WOZ-zaken en belastingprocedures. Start april 2018;
- Raadsheer-plaatsvervanger gerechtshof Arnhem-Leeuwarden;
- Rechter-plaatsvervanger rechtbank Rotterdam;
- Redacteur NDFR WOZ en lokale belastingen (Sdu);
- Redacteur Belastingblad;
- Medewerker BNB.

Anneke Monsma

- Vaste commentator online fiscale encyclopedie NDFR (Sdu).
- Annotator voor Belastingblad en NL Fiscaal;
- Docent WOZ en lokale heffingen binnen het vak Indirecte Belastingen in de Master Fiscaal Recht aan de Nyenrode Business Universiteit;
- Plaatsvervangend docent SSR, voor lokale heffingen;
- Actief op LinkedIn (online community) in diverse subgroepen voor lokale belastingen.

Arjen Schep

- Detachering gemeente Amsterdam, juridisch adviseur RVE Belastingen 2 dagen per week;
- Begeleiding studenten fiscaal recht bij bachelorwerkstukken en masterscripties, 0,5 dag per week;
- Rechter-plaatsvervanger rechtbank Rotterdam;
- Deelredacteur V-N (Wolters Kluwer);
- Vaste medewerker Belastingblad (Wolters Kluwer);
- Medewerker FED (Wolters Kluwer)